

HOUSTON, **avem o problemă**

© Katarzyna Grochola 2017

Katarzyna Grochola este una dintre cele mai apreciate autoare poloneze contemporane. Născută în 1957, în Krotoszyn, Polonia, Grochola și-a făcut debutul în literatură în 1997 cu romanul *Przegryźć dżdżownicę* (*Mușcătura prădătorului de noapte*), însă nu s-a bucurat de prea mare apreciere. Patru ani mai târziu, în 2001, a publicat cel de-al doilea roman *Nigdy w życiu!* (*Niciodată în viața mea!*) care a devenit, în scurt timp, bestseller. Romanul a fost ecranizat în 2004, în regia lui Ryszard Zatorski, fiind urmat de *Serce na temblaku* (*Inimă frântă*) în 2002 și *Ja wam pokazę* (*Îți arăt eu ție*) în 2004, adaptate tot pentru ecranizare. Autoare a zece romane, a trei volume de povestiri și a două piese de teatru, Grochola este și scenaristă pentru două dintre cele mai cunoscute seriale poloneze care rulează în prezent: *M jak miłość* (*I de la Iubire*, lansat în 2000) și *Na dobre i na zle* (*La bine și la rău*, lansat în 1999). A fost distinsă cu numeroase premii la nivel național, printre care marele premiu al Festivalului de teatru radiofonic din Polonia în 2001 pentru piesa de teatru *Kot mi schudł* (*Pisica mea a slăbit*).

Houston, mamy problem (*Houston, avem o problemă*) este ultimul roman al autoarei, publicat în 2012, și prezintă povestea tumultuoasă și tragicomică a unui operator de film șomer, Jeremiasz Chuckiewicz, care pare a fi urmărit de ghinion în tot ceea ce face. Însă dincolo de toate acestea, se conturează imaginea unei Polonii în care orice problemă își găsește, într-un fel sau altul, rezolvarea.

Katarzyna Grochola

HOUSTON, avem o problemă

Traducere din limba poloneză și note de
Anca-Irina Ionescu

Editura ALLFA

<http://www.all.ro/houston-avem-o-problema.html>

Redactare: Sînziana Cotoară, Roxana Măciucă
Tehnoredactare: Liviu Stoica
Corectură: Adriana Călinescu
Design copertă: Andra Penescu

HOUSTON, MAMY PROBLEM

Katarzyna Grochola

© Copyright by Katarzyna Grochola

© Copyright by Wydawnictwo Literackie, Kraków, 2012

All rights reserved

HOUSTON, AVEM O PROBLEMĂ

Katarzyna Grochola

Copyright © 2017 Editura ALLFA

Toate drepturile rezervate.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GROCHOLA KATARZYNA

Houston, avem o problemă / Katarzyna Grochola; trad.:

Anca-Irina Ionescu. – București: ALLFA, 2017

ISBN 978-973-724-972-2

I. Ionescu, Anca Irina (trad.)

821.162.1

Grupul Editorial **ALL**:

Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,

sector 6, cod 060512 – București

Tel.: 021 402 26 00

Fax : 021 402 26 10

www.all.ro

Editura **ALLFA** face parte din **Grupul Editorial ALL**.

/editura.all

allcafe.ro

Reguli de pronunție. Pentru a ușura pronunțarea numelor proprii poloneze din text, dăm în continuare echivalentele simplificcate ale literelor poloneze specifice. Cele care nu figurează în lista de mai jos se pronunță la fel ca în limba română.

ą = on (nazal); ę = en (nazal); c = ț; j = i nesilabic; ł, ó = u; ń = ni (înmuat); cz, ci, ć = ci; rz, zi, ź, ż = j; sz, si, ś = ș; y = î, ch = h. De exemplu: Józef = Iuzef; Kraszewski = Krașevski; Brunświcki = Brunșvițki; Rajmuś = Raimuș; Urszulka = Urșulka; Dąbski = Donbski; Jabłonowski = Iabuonovski.

Fratelui meu, Wlodek, cu dragoste

Trebuie să ai ghinion

Trebuie să ai ghinion.

Asta nu înseamnă că trebuie în sensul că e nevoie, ci trebuie să ai ghinion așa, ca mine, oameni buni – am știut încă de dimineață că n-o să fie bine. Am simțit asta cu toată ființa mea și tocmai de aceea mi-am pus două ceasuri să sune, pentru orice eventualitate: și telefonul, și ceasul mare de birou pe care îl promisem de la mama, pentru că „tatălui tău îi plăcea foarte mult“. Argumentul ăsta nu înseamnă nimic, fiindcă tatălui meu îi plăceau o mulțime de lucruri pe care eu nu pot să le sufăr, și nu trebuie să le sufăr numai pentru că, citez, „tatăl tău ar fi foarte mulțumit“.

Când aud ce om fantastic era, de i-aș semăna măcar un pic, mi se face rău de-a dreptul. Noroc să nu sunt ca el, că aș fi înnebunit de la douăzeci de ani.

Se anunța o zi grea: de dimineață aveam primul interviu de angajare, de câteva luni încoace – de fapt, era vorba să mă întorc la vechiul loc de muncă –, așa că la șapte dimineața trebuia să fiu la Magdalenka, la casa de producție VicViva, care făcea un serial documentar despre ucigașele minore.

La opt ar fi trebuit să fim deja la închisoare, căci operatorul îi lăsase baltă – era femeie, rămăsese însărcinată și născuse cu două luni înainte de termen. Norocul meu!

Așa, la repezeală, nu putuseră să găsească pe nimeni, iar eu, ce-i drept, nu mai pusese mîna pe cameră de doi ani, adică nu mai transmisese nimic în direct, de când cu premiul ăla nefericit de la festival, dar însărcinată nu eram, ceea ce de data asta se dovedise un argument pro, nu contra.

Dar, ce-i drept, îmi fusese dor de cameră și, când a sunat Grasul ca să-mi spună că avea ceva pentru mine, mi-am zis: acum ori niciodată. Poate era un semn că tocmai de ziua mea începuse să-i ardă cuiva buza și-și amintise dintr-odată de mine.

Trebuia – trebuia! – să mă scol la cinci jumate! Dar nu e așa de ușor când te culci la unu, după o zi al naibii de lungă, încheiată cu o băută – a trebuit să mă întîlnesc cu Grasul, să stăm de vorbă ca să stabilim ce și cum, și pe uscat nu se poate.

Așadar, telefonul la patru jumate, pentru orice eventualitate, și să pun și ceasul de la tata la cinci. Două ore înseamnă mare lucru, oameni buni, și, apoi, la ora aia nu sunt ambuteiaje în trafic.

Am setat telefonul imediat după întâlnirea cu Grasu, ca să nu uit, dar a fost o greșeală, după cum s-a dovedit. De ceas m-am ocupat imediat cum am ajuns acasă, era setat – n-aș fi ghicit niciodată de ce – la ora la care izbucnise Revolta din Varșovia din 1944, ora patru după-amiaza:

— Ca să-ți aduci aminte că mai există și alte lucruri importante pe lume, nu numai tu.

Nimeni nu te poate enerva așa de tare ca propria mamă.

— Bunicul tău a luptat pentru libertatea Poloniei, mi-a spus mama solemn, trebuie să ții minte asta.

Diversi bunici au luptat pentru diverse cauze, asta știam de la televizor, s-a dat și legea lustrației, dar nu mă gândisem că, de fapt, cauza pentru care luptase bunicul meu avea legătură cu ceasul ăsta destul de urât, care ticăie zgomotos, motiv pentru care stă pe dulapul din bucătărie, pentru că în cameră nu ne-ar lăsa să dormim. Dar, mă rog, l-am mutat pe bunicul lângă pat, l-am potrivit cum trebuie, l-am întors, am pus orarul mai mult sau mai puțin la mijlocul distanței dintre cinci și șase și m-am trântit cât eram de lung în pat să dorm.

Am sărit în picioare ca ars înainte să apuc să închid ochii.

Se auzeau vuiete și huruieli, de parcă fiica vecinilor s-ar fi apucat să bată în niște tobe sparte. Înainte să văd ce se întâmplă și de unde vine hăr-mălaia aia îngrozitoare, am auzit o bătaie în podea.

Sub mine stă o femeie – o cotoroață afurisită. Surdă ca oala atunci când îi spui ceva, dar care aude perfect atunci când se întâmplă ceva deasupra ei, sub ea sau alături. Face război pentru orice – odată Marta s-a dus la baie cu pantofii cu toc și a urmat așa un scandal, că până în ziua de astăzi îmi scot pantofii în holul de la intrare, chiar dacă nu port tocuri.

Martei atunci mai că-i căzuseră chiloșii-n vine, îi cerea scuze vrăjitoarei de fiecare dată când o întâlnea în lift. Cățelul de deasupra mea aleargă de colo-colo – latră din toți răunchii, trânteste și bușește, nu contează că primesc și vecinii câte-un perdaf. De muzică nici nu mai vorbesc, de musafiri, nici atât.

Nu pot să-i sufăr.

În general, vecinii mei sunt oameni la locul lor, cel de deasupra e chiar simpatic, în decembrie mi-a împrumutat un cablu pentru baterie când nu puteam să mișc mașina din loc, dar are javra aia de câine, lovi-l-ar damblaua! Ar putea măcar să-i taie ghearele.

Deșteptătorul pe care bunicul meu, sfântă să-i fie pomenirea, nu apucase să-l vadă, dar care era tatăl tatălui meu, trezise și deșteptătorul vecinei de jos. Se vedea că doarme cu el, pentru că a început să bată cum a pornit soneria. Femeile sunt totuși perverse!

Am nimerit deșteptătorul imediat, dar n-am reușit să-l fac să tacă. Cui să-i treacă prin minte că, dacă vrei să-l oprești pe micul ticălos, care bate furios în cele două clopoțele, trebuie să-l ții zdravăn cu ambele mâini și

să bagi între ele degetul mare! Cum am făcut așa, a tăcut! Dar imediat după ce mi-am tras degetul, a început din nou! Am băgat în locul degetului o cârpă de bucătărie, dar n-a fost de prea mare folos, doar făcea mai puțin zgomot.

Năpustindu-mă în baie, m-am împiedicat de pantaloni și era să cad în vasul de toaletă. Am început să mă spăl pe dinți cu crema de ras – la naiba, parcă aveam o hazna în gură! Numai cineva bătut în cap ar putea să pună și una, și alta în exact același tip de ambalaj, de ouă l-aș spânzura! Sau de orice altceva, pentru că sunt convins sută-n sută că a fost ideea vreunei gagici, că numai o femeie poate să inventeze tuburi exact de aceeași dimensiune, de aceeași culoare și din același plastic. Și ce dacă scrie pe el ce conține? Cu litere mici, mici de tot, și pe partea cealaltă!

Omul nu e tâmpit să citească tuburi cu noaptea-n cap – cel mult se uită pe net să vadă dacă n-a mai izbucnit vreun război pe undeva în timpul nopții! Dar nu, trebuie să le proiecteze identice, cu o etichetă minusculă, și tu n-ai decât să verifici ce scrie, omule, ca și cum n-ai avea altceva mai bun de făcut! E greu de descris prin ce treci când ai toată gura plină de cremă de ras, inclusiv incisivii și molarii.

Douăzeci de minute mai târziu, încercam să ucid cu cafea gustul acela de cocleală care îmi stăruia în gură, dar fără succes.

Am înhățat apoi cheile de la mașină și am alergat pe scări de la etajul șapte, pentru că liftul nu funcționa de șase săptămâni, dar nu-i problemă. Bine că mă mențineam în formă. În loc să se văicărească, oamenii ar trebui să meargă pe scări și ar avea inima mai sănătoasă. Iar femeile, siluete mai frumoase.

Când am ajuns la doi, mi-am dat seama că-mi uitasem telefonul, ba mai rău, nici nu sunase, ticălosul! Așa că m-am repezit înapoi, dar la urcare nu mai era chiar așa de bine.

La etajul șase, ușa s-a deschis și Cotoroanța și-a făcut apariția într-un capot cenușiu, strigând:

— O să te reclam! Huliganule!

Cu un gest internațional de prietenie, i-am arătat degetul mijlociu, fiindcă omul are voie să alerge pe scări când are chef și cum are chef, și, când am ajuns, m-am năpustit în apartament.

Am răscolit peste tot, am întors casa cu susul în jos – nimic. Nici în baie, nici în dormitor, nici în – slavă Domnului! – sufragerie, nici în bucătărie, nici urmă de telefon în toți cei patruzeci și opt de metri pătrați moșteniți pe un credit cu care mă luptam de cinci ani.

Timpul trecea.

O clipă mi-am spus: stai liniștit și gândește-te unde l-ai văzut ultima dată...

Știu! Ultima dată a fost când am pus alarma să sune! La cârciumă, fir-ar să fie, la O seară de primăvară, mama ei de viață! Era miezul nopții,

doisprezece și treizeci și opt. Nu, nu, la cârciumă doar m-am gândit s-o pun, am pus-o când eram deja în mașină. Cu siguranță în mașină. Dar de ce în mașină?

Nu cumva... concentrează-te, omule, puteam, puteam, dar nu era obligatoriu, puteam să-l uit în mașină... La cârciumă am vrut să-l setez, dar chelnerul ne-a grăbit, că se închisese deja de o jumate de oră... Atunci e sigur că în mașină setasem nenorocita de alarmă! Îmi aminteam ca și cum ar fi fost azi!

Păi, chiar era azi.

Am zburat pe scări în jos, luând câte două trepte deodată, ca o săgeată, fără să-i mai dau atenție Cotoroaței în capot cenușiu care mă avertiza:

— O să-ți pară rău!

Ce să-ți povestesc!

De atâtea lucruri îmi părea rău – de unele mai mult, de altele mai puțin, dar bilanțul oricum nu era pe plus. Mai degrabă pe minus când trăgeai linie, așa cum a fost toată viața mea nenorocită. Pentru că și eu, chiar dacă nu sunt președinte, am plusuri și minusuri.

Nu mai trebuie să spun că și acum Cotoroața mă tutuia!

Ce educație!

Bătrânii din ziua de azi!

Am ieșit în fugă în fața blocului – trebuie să menționez că stau într-un bloc la fel ca alte șaisprezece din cartier – și mi s-a oprit inima în loc.

Mă aflam, fără îndoială, în fața blocului meu, vedeam parcarearea noastră – identică, de altfel, cu toate parcările din zonă –, containerul de gunoi era în dreapta, ca de obicei, troienele de-acum două săptămâni se aflau în același loc, cu pete gălbui de urină ici și colo de la câinii din împrejurimi, mașinile stăteau fiecare pe unde puteau, unde era loc și unde nu era, dar...

Tocmai.

Niciuna dintre ele nu era a mea.

Nici urmă de mașina mea.

Mi s-a făcut rău, simțeam că mă trec toate transpirațiile, deși afară erau mai mult ca sigur minus cincisprezece grade. Naiba s-o ia de mașină, probabil că aveam să iau mai mulți bani de la asigurare decât dacă aș fi vândut-o, dar telefonul!

Primisem minunea aceea de ziua mea de la Marta – cu siguranță voia să mă consoleze pentru treaba cu *Teiul* –, și nu era suficient că fusese o avere, aveam acolo și toate datele de contact, numerele de telefon pe care le adunasem cu trudă de-a lungul anilor de la diverse VIP-uri, toată lista clienților actuali, adresele de e-mail, naiba să le ia, fotografiile din ultimele trei vacanțe cu Marta, pe care nu avusesem timp să le descarc în calculator – toată viața mea era acolo! Și, de asemenea, Ultima Fotografie, trimisă de Binevoitor, care, ca multe alte lucruri din viața mea, schimba-se cursul istoriei. Poate nu al celei mondiale, dar, în orice caz, al istoriei mele personale, asta n-aveam cum să nu recunosc.

Ce dezastru! Acum la poza aia se holbează cine știe ce individ, pentru că are acces la telefonul meu, la toată viața mea, și râde de se prăpădește, iar eu nu pot nici măcar să-l sun pe Gras să-i spun că întârzii!

O aveam acolo pe Marta în costum de baie, Marta în apă, o barză neagră pe Vistula, sturzii care își construiau cuib, Marta pe scuter, Marta peste tot, Marta îmbrăcată și Marta dormind... Marta cu... Brr...

O, dacă pun mâna pe ticălos o să-și caute membrele prin tot cartierul ca să și le pună la loc!

Catastrofă totală!

Și timpul, timpul trece! Trebuie să ajung la nenorocita aia de Magdalenka dacă vreau ca viața mea să se schimbe! Am așteptat doi ani ca soarta asta nesuferită să nu-mi mai pună bețe-n roate, doi ani nenorociți! Singura șansă de a reveni în branșă, singura care îmi cade din cer pe neașteptate datorită prieteniei cu Grasul și unei femei însărcinate, iar eu dau cu piciorul?

Incredibil!

Mă uit prin parcare, e un ger de crapă pietrele, liniște, pace, e dimineată, dar încă este întuneric, deși curând oamenii vor începe să iasă din case și să se îndrepte spre strada Górczewska, legătura lor cu lumea, pentru că acolo sunt cele mai apropiate stații de autobuz spre oraș, însă deocamdată nu mișcă nimic. Ce să fac?

Și, dintr-odată, m-am luminat! Păi, m-am îmbătat cu Grasul! Sigur, acum totul se leagă, telefonul este în mașină, numai că mașina este la O seară de primăvară!

La naiba, oameni buni!

Pe de altă parte, ce fel de nume de cârciumă mai e și ăsta, o cârciumă în care se servește mai mult bere? Se vede că a fost ideea vreunei cucoane, un bărbat n-ar fi dat nici în ruptul capului asemenea nume unei cârciumi. Bărbatul i-ar fi spus La clopot sau Suta și piftia, eventual La Tadka, dacă pe proprietar l-ar fi chemat Tadzio. Dar O seară de primăvară? Poate Tadzio are vreo amantă? Romantică, așa cum este, de fapt, toată lumea asta a femeilor. E suficient să vezi o plăcuță cu „La marea albastră“ și poți fi sigur că acolo e afacerea unei femei. Se înțelege, după divorțul de bărbatul care a fost nevoit să-i lase ei averea. Cârciuma La apus de soare va fi condusă de un tip sub papuc, se simte de la un kilometru.

Iar noi am stat cu Grasul la O seară de primăvară ca să discutăm despre revenirea mea în cadrul comunității cineaștilor – asta după prima bere; după a doua, în cadrul frăției operatorilor, după a treia, în grupul celor mai buni operatori de film, iar după a patra, în grupul viitorilor operatori cu un Oscar în bibliotecă.

Și de-aia stăteam astăzi încremenit, la cinci dimineata, pe stradă, mașina mea era în centru, iar Sigismund al III-lea Vasa, în Piața Orașului Vechi. Mă întorsesem cu taxiul, din mașină luasem numai geanta, dar stătusem înăuntru vreo zece minute să aștept taxiul pentru că era frig ca naiba, în

timp ce Grasul plecase acasă pe jos, pentru că stabilise întâlnirea aproape de el, nu de mine, din nefericire!

Telefonul rămăsese în mașină, cu alarma setată la cinci treizeci. Am binecuvântat în gând ceasul deșteptător și pe tata și am pornit înapoi spre apartamentul meu de la etajul șapte, ca să chem de pe fix un taxi și să mă duc în centru.

Am urcat treptele câte două gâfâind, am ajuns sus, la naiba cu toată lumea, la naiba cu liftul stricat, să le ia dracu' pe toate! Ce-și închipuie ei? Că omul are motor la cur ca să se chinuiască pe jos șase săptămâni?

La șase stătea și mă aștepta Cotoroața.

N-am avut nicio șansă – n-ai cum să te aperi dacă nu știi cât de agile sunt femeile, chiar și cele care ar fi trebuit să zacă în mormânt de peste o sută de ani –, mi-a aruncat fix în față apa stătută de la flori. Cotoroața m-a aghezmuit și a trântit ușa!

Am rămas la etajul șase cu geaca udă, puțind și cu apa murdară scurgându-mi-se pe pulover!

M-am năpustit în casă, m-am repezit la telefon, am comandat un taxi, din fericire venea într-o clipă, dimineața la ora asta nu sunt prea multe comenzi, am smuls de pe mine geaca, puloverul și cămașa – apa verzuie pătrunsese peste tot. Și îmi simțeam și fața lipicioasă.

La dracu', la dracu', la dracu'!

Cum pot fi oamenii atât de ticăloși? Cum așa? Dacă unii trebuie să se scoale să meargă la muncă la cinci jumate? Păi trebuie să alerge pe scări, că doar nu ei au stricat nenorocitul ăla de lift!

M-am spălat pe față și am aruncat pe jos jumătate de șifonier, ca să găsesc ceva în care să fiu la fel de prezentabil ca în hainele de dinainte, pe care le alesesem cu grijă.

Dar în dulap nu erau prea multe haine, n-aveam din ce să aleg, pentru că joia le duceam la mama să le spele, iar acum era abia vineri și un ger cumplit.

Îți vine să-ți tragi una cu barosu-n cap! Frumos îmi mai începusem ziua de naștere. La fel ca tot restul vieții!

Am alergat pe scări, abținându-mă cu greu să dau un șut în ușa Cotoroaței. Taximetristul se uită la mine prin oglindă și zice:

— La ora asta acasă mergem, nu-i așa?

— Deloc n-ați nimerit-o, spun eu, fiind cam iritat.

— A, sunteți prost dispus? a spus el și a virat brusc, de m-am izbit cu capul de portieră.

Am hotărât să nu intrăm în conflict, ci numai în contact.

— Am băut ceva cu un coleg și mi-am lăsat mașina în oraș.

— Aaa, a zis mulțumit taximetristul. Foarte înțelept, foarte înțelept.

— Trebuie să fiu la Magdalenka la șapte, am continuat eu încercând să întrețin conversația.

— Pot să vă duc direct la Magdalenka, ne înțelegem cumva fără aparat, s-a bucurat el. Trebuia să termin cu dumneata, dar pot să mai merg.

Să termine cu mine? E și asta ceva. Nici n-a început bine ziua și eram deja terminat.

— Mulțumesc, dar am mașina mea.

— Și ai de gând să te urci la volan în starea asta?

A îndreptat oglinda retrovizoare spre mine și am văzut în ochii lui speranța neașteptată într-un început bun al acestei zile proaste pentru mine.

— În ce stare?

— Ei, a chicotit el, dar ce, mata n-ai oglindă? Se vede de la o poștă că încă nu ți-ai revenit după ziua de ieri.

Sigur, aveam părul ud și trebuia să dau jos de pe mine mâzga aia cu care mă împroșcase binevoitoarea mea vecină, dar să se vadă ce făcusem cu o zi înainte?

— Nu, mulțumesc, am zis eu, nu am băut prea mult.

— Domnule, o dată am băut și eu cu cumnatul puțin – a chicotit el și a trecut pe galben – și ne-am trezit în accelerat în apropiere de Wrocław. Domnule, am trecut și eu prin asta când eram tânăr, însă acum mi-a venit mîntea la cap, omul trebuie să chibzuiască, dar așa e tinerețea.

— N-am băut mult, am repetat eu și m-am simțit de parcă la volanul taxiului ar fi fost mama.

— Domnule, ăștia îți iau sângele la analiză și pe urmă stai un an pe bară, eu pot să te duc la Magdalenka cu o sută și dumneata dormi liniștit. Nu-ți socotesc tarif de noapte. Ei?

— Nu, am răspuns eu și am văzut cum se schimbă la față.

— Dacă nu, nu. N-o să te oblig. Dar mai gândește-te! Lui cumnata-miu i-au luat permisul. O dată l-au suspendat pe un an, și nu băuse decât două beri, ei, poate trei, și a doua oară imediat după aceea, când au făcut un filtru la Wołomin. Din întâmplare. Asta e, domnule, ghinion! Și în același an!

— Avea vreo fabricuță?

— Domnule, face ficcare ce poate! Dar ce, mata ești de la poliție?

— Arăt a polițist? am întrebat eu împăciuitor.

A chicotit.

— A, nu, dumneata n-arăți nicicum. Mai degrabă a pompier, așa de ud și șifonat cum ești. Eu nu te oblig, dar pot să te duc și cu optzeci.

— Mulțumesc, nu.

— Cum dorești matală. Eu ți-am vrut binele.

Apoi a tăcut, vizibil ofensat, pentru că a îndreptat din nou oglinda spre drum.

Varșovia era încă pustie la ora aceea, mi-am rezemat capul de tetieră și am admirat orașul. Arăta ciudat la ora asta, parcă dormea, dar începuse să se trezească, la ferestre se aprindeau luminile, ici și colo, la întâmplare,

parcă cineva ar fi tras la sorți întrerupătoarele pe care să apese. Tramvaiele străbăteau străzile pustii, gerul învăluia stâlpii, am închis ochii. Adrenalina scădea treptat, meritam și eu cinci minute de odihnă. Am deschis ochii abia când s-a oprit taxiul.

— Am ajuns, am auzit, treizeci și doi.

Am tresărit.

— Tarif de noapte, a mormăit el.

I-am dat o sută, singurii bani pe care îi aveam, și am așteptat.

— Mai mărunț n-ai?

Aveam, dar în cealaltă geacă, pe asta n-o purtam pentru că nu-mi plăcea, numai atunci când mi-o uda cineva cu apă stătută pe cealaltă. Dar știu foarte bine textele astea, nu am mărunț, totdeauna se bazează pe faptul că te lași păcălit și până la urmă dai din mână a lehamite.

— Nu am.

Îmi dă o bancnotă de cincizeci și una de zece, așadar, aștept.

— Nu știu dacă am nici eu, spune el, dar eram deja furios și tocmai mă pregăteam să-l întreb cum așa, din moment ce mersese toată noaptea.

S-a uitat la mine cu ură.

— Un moment.

Nu mai era nici vesel, nici prietenos. A scos de undeva o cutie și a început să scotocească prin ea. Rezerva mea de amabilitate pentru ziua aceea era epuizată. Așteptam cu răbdare, nimeni n-avea să mă ia de fraier dis-de-dimineată.

— Unu, unu cinzeci, doi cinzeci, trei, număra el cu voce tare, minuțios și chinuit.

Mașinuța mea rablagită stătea liniștită zece metri mai încolo, așa că am strâns din dinți și am așteptat.

— O, la naiba! Unu, doi, doi cinzeci, trei douăzeci, patru, patru cinzeci, cinci...

Am oftat.

— M-ai încurcat!

Taximetristul a aruncat mărunțișul înapoi în cutie și a început să-lculeagă din nou. Iar mie mi se urca din nou sângele în cap, dar mi-am propus să rezist.

— Doi cinzeci, trei, patru...

Așteptam.

— Cinci, șase, șase cinzeci...

Așteptam și timpul trecea.

— Șapte...

Așteptam.

— Opt, poftim!

Am întins mâna și mi-a aruncat mărunțișul de parcă l-ar fi ars, nici nu s-a uitat la mine.

— Mulțumesc, am scrâșnit politicos printre dinți și am coborât.

Taximetristul a demarat în trombă, a virat brusc la stânga spre o poartă, a tăiat linia continuă și a început să dea înapoi, dar tocmai atunci venea o mașină de gunoi, care l-a blocat. Mi-a aruncat de departe o privire plină de ură, dar eu am zâmbit politicos, ce să-i faci, așa e viața, n-ar fi trebuit să încalce linia continuă, putea să întoarcă două sute de metri mai încolo, așa cum aveam să fac eu într-o clipă.

Am deschis mașina și am zărit telefonul. Iată că în centrul Varșoviei mai erau oameni cinstiți, stătuse pe scaunul din dreapta și ispitise pe toată lumea cinci ore! Și nimic! Lumea era bună!

M-am urcat.

Apoi, am băgat cheia în contact.

Apoi, am ascultat liniștea.

Apoi, am observat că becul era aprins. Dar asta nu însemna că și lumina.

Bateria era moartă.

Bineînțeles. Stătusem aici în ajun, de fapt, în aceeași zi, cu plafoniera aprinsă și așteptasem cuminte taxiul, fiind sub influența alcoolului. Și apoi mă dădusem jos. Încuiasem mașina. Dar nu verificasem dacă stinsesem lumina.

La naiba!

Într-o secundă, am evaluat situația. Reușeam să prind taxiul până îl debloca mașina de gunoi, acum sigur n-ar mai fi mers cu optzeci de zloți, dar tot puteam să negociez. Am înșfăcat telefonul și m-am repezit în stradă.

În aceeași clipă, mașina de gunoi a pornit din loc, taximetristul a pornit și el, a depășit mașina de gunoi și a accelerat. M-am repezit în stradă și i-am făcut semn cu mâna, am dat din mâini și din picioare – taximetristul a frânat, acum avea să-mi ceară o sută. O sută nu aveam, dar nici altă soluție, poate să caut un bancomat. Am alergat spre el, i-am zâmbit așa cum fac bărbații care se înțeleg cu jumătăți de cuvinte, ba chiar și cu jumătăți de gesturi, am pus în acel zâmbet și scuzele pentru nenorocitul acela de rest pe care atât de mult își dorise să nu mi-l dea, scoțând la iveală întrea-ga istorie atavică a comuniunii bărbătești întru visuri și fapte.

A înțeles.

A frânat.

Iar când am încercat să deschid portiera din spate, s-a întors peste scaunul din față și, cu un gest internațional de bunăvoință, mi-a arătat degetul mijlociu.

Apoi a apăsat pe accelerație.

Primul cadou

Era șase și zece.

Telefonul mobil era descărcat, aveam șaiszeci și opt de zloți în buzunar și eram la o distanță de o sută de zloți și douăzeci de kilometri de Magdalenka. Celulele cenușii au început să lucreze rapid: eram, din fericire, chiar lângă casa Grasului. Grasul avea mașină, Grasul era prietenul meu bun, Grasul știa cât de mult însemna pentru mine filmarea aia, așadar, Grasul n-avea să mă omoare dacă-i sunam la ușă. Ce noroc că-și dăduse întâlnire cu mine chiar lângă el!

Cincisprezece minute mai târziu, aveam în mână cheile de la mașina Grasului. M-am urcat la volan. Nouă-nouță! Am pornit. Când oi avea bani, o să-mi iau o mașină ca asta. Plutea, ce spun eu „plutea“, zbura prin oraș ca o pasăre, fără să se poticneasă, fără să fie nevoie să apeși pe pedală, se mișca exact ca un cal de curse, în șapte secunde am atins suta, un adevărat vis, nu alta! Mașinuța mea străveche mi se părea o nedreptate din partea destinului, dar iată că promisem primul cadou de ziua mea! E drept că numai temporar, dar, ei, la naiba, ce plăcere!

Am ajuns în șapte minute pe strada Puławska și m-am hotărât s-o las mai moale – n-aveam idee dacă poliția pândea așa de dimineață, dar parca mașina Grasului te ruga să apeși accelerația până la podea.

După ce treceam de Piaseczno, aveam să-i îndeplinesc rugămintea nerostită, mi-am spus eu.

Pluteam prin oraș și mă gândeam la filmare.

Cum aveam să filmez fetele alea, la detalii, la unghiile lor de la mâini, cu siguranță lăcuite, fetele din închisoare se îngrijesc, au o anumită ierarhie, alta decât bărbații, o ordine familială, joacă roluri de tați, mame, mătuși, unchi, soți. Se pare că sunt mai rele decât bărbații, mai dure, mai crude. Așadar, trebuia să le filmez într-un mod blând, în contrast cu ceea ce făcuseră și cu modul de viață în detenție.

Să surprind un surâs timid, o șuviță de păr căzând peste obraz – ca și cum ar fi vorba de o fetiță nevinovată –, atunci imaginea va deveni mai expresivă.

Sau picioarele. De regulă, picioarelor nu li se dă atenție – picioarele stau sub masă sau sub scaun, tălpile sunt rezemate de colțul fotoliului, picioarele nu se văd deloc. Oamenii nu-și dau seama că alții le pot vedea picioarele, nu-și dau seama că mișcărilor lor pot trăda neliniște, nerăbdare,

degetele se ridică și se lasă în jos, în timpul unei discuții tensionate greutatea corpului trece de pe un picior pe altul, când așa, când așa, se clatină dintr-o parte în alta, piciorul bate ritmic pe loc sau atârână fără vlagă. Așadar, aș putea să filmez picioarele?

Asta o să stabilesc cu regizorul, fără doar și poate, dar e bine să am și eu ideile mele.

Măinile... liniștite sau neliniștite, cu degetele se freacă la nas sau la gură, mai ales dacă omul vrea să ascundă ceva, dacă este stânjenit sau dacă minte. Atunci poate numai mâinile? Și abia după aceea totul? Și la sfârșit grațiile, zgomotul zăvorului? Ecoul înăbușit al pașilor pe coridorul închisorii, când se lasă deja întunericul?

Iar după aceea cerul, strada aglomerată, zăpada înghețată, o pasăre pe cer, stingheră, dar liberă și bucuroasă?

Păcat că nu este filmul meu, aș ști cum să-l fac, ce să le întreb. Despre prima dragoste, primul sărut, fetele țin minte chestiile astea. Se înmoaie când vorbesc despre ele. Imediat li se împăienjenesc ochii de amintiri, se umezesc, se îmblânzesc...

Și, după aceea, pac! Un cuțit sau o împușcătură. Una dintre deținute a torturat un bărbat împreună cu un partener. L-au ținut legat trei zile în apartamentul ei. L-au torturat. Nu-l cunoscuse până atunci. Împotriva cui și din ce motiv avea în ea revolta aceea, care se transformase într-o asemenea atrocitate? Asta ar fi fost interesant de știut.

Ce film aș mai fi făcut! Știi că imaginile ar fi fost geniale. Eram bun, chiar bun de tot. *Teiul* a primit un premiu la festivalul de film. La naiba, aveam viitorul în fața mea.

Dar unde era acest viitor?

La șase patruzeci am răsuflat ușurat, acum știam că o să ajung la timp. Deși totul începuse așa de prost, acum decurgea bine. Mergeam cu o mașină pe cînste, în direcția bună, pentru că în direcția Varșoviei începea să se formeze deja o coloană, se auzeau claxoanele, dar eu eram un domn, așa că mă uitam la șirul de mașini de pe sensul celălalt cu o caldă compătimire. Totul e să știi sensul corect, domnule, și atunci viața e mai ușoară!

Eram regele vieții, orice s-ar fi spus.

Orice s-ar fi spus și indiferent ce mi se întâmplase în ultima lună, ca să nu mai vorbim de ultimii treizeci și unu de ani.

Telefonul m-a anunțat că primisem un SMS.

La șase patruzeci, niciun om normal nu trimite SMS-uri – așadar, nu putea fi decât:

- a) Grasul, pe care îl sculasem din somn și care trebuia să-mi transmită urgent ceva, deși Grasul cu siguranță m-ar fi sunat;
- b) mama, ca să-mi spună că i s-a întâmplat ceva, dar mama nu mi-ar fi scris un SMS, pentru că nu știe să scrie SMS-uri și apoi, dacă i s-ar fi întâmplat ceva, nu ar mai fi reușit nici să dea telefon;

c) Dżery, bunul meu prieten, care poate să sune la orice oră din zi și din noapte, dar care oricum nu sună, așadar, nu și-ar bate capul să scrie SMS-uri idioate dimineța înainte de șapte;

d) Marta, care, pe vremea când încă nu locuiam împreună, îmi scria câte un SMS: „Dormi?“, care, de cele mai multe ori, mă trezea din somn.

Dar Marta nu mai exista.

Am luat, așadar, telefonul și am citit:

Convorbirile telefonice și trimiterea de mesaje pot provoca accidente. Fii atent la drum. Operatorul tău de rețea împreună cu Administrația Drumurilor și Poliția din Mazowia.

Și atunci am auzit în spate o sirenă.

Am tras instinctiv spre dreapta, căci trebuie să lași să treacă salvarea. Dar nu era salvarea, ci poliția, care s-a oprit în fața mea, iar eu, ca un idiot, în loc să arunc nenorocitul de telefon sub scaun, sub geacă, pe jos, am așteptat cu el în mână.

Din mașină a coborât un polițist și a pornit drept spre mine:

— Sergent Poniowski, s-a prezentat elegant tipul în uniformă. Vă rog să opriți motorul și să prezentați documentele.

La dracu', la dracu', la dracu'! Incredibil!

— Dar ce am făcut, domnule sergent? am întrebat eu docil.

— Ați folosit telefonul în timpul mersului și vă rog să priviți și înregistrarea radar. Treceți sau nu printr-o localitate?

M-am uitat la radar, în jur nu erau niciun fel de case. M-am uitat de jur-împrejur. Nu erau construcții, dar cu siguranță că intrasem deja în Piaseczno.

— Sigur că da, domnule, dar...

— O să primiți o amendă. Nu este mașina dumneavoastră?

— A unui coleg, dar eu...

— A... a unui coleg...

Reprezentantul autorității a dat din cap cu compătimire. Era clar. Nu arătam pe măsura unei astfel de mașini.

— Și colegul merge tot cu nouăzeci în localitate?

— Pentru Dumnezeu! mi-a scăpat fără să vreau. Astăzi am avut o zi de nici nu vă vine să credeți!

— Se vede, spune polițistul și se uită la mine cu dezgust.

Privirea i-a alunecat peste mine și i s-a oprit în mod clar la urechi.

Era șase cincizeci. Mi-am trecut mâna prin părul încă ud, simțeam cum îmi îngheață capul în gerul care pătrundea prin geamul deschis, și, când am ajuns la ureche, am dat peste ceva întărit. M-am uitat în palmă și am tresărit atât de vădit scârbit, încât polițistul m-a examinat curios. Aveam pe degete niște mucii verzi înghețați din apa de la florile Cotoroaței.

— Ați avut vreun chef astăzi? a întrebat el cu o voce în care nu se ghicea pic de înțelegere.

— Jur pe ce-am mai... am început eu, dar m-a întrerupt.
— Stop, o să primiți o amendă, pierdeți câteva puncte...
— Futu-i mama ei de treabă... am izbucnit eu și abia acum m-a privit binevoitor. Mai bine mă arestați, și gata.

Am coborât din mașină și am întins mâinile să mi le pună în cătușe, așa cum se face în filmele americane.

— Mai întâi am constatat că mi-am lăsat telefonu-n mașină, ceasul meu deșteptător a trezit-o din somn pe vecină, care mi-a turnat în cap rahatul ăsta.

M-am șters pe mâini de pantaloni, pentru că nu profitase de ocazie ca să-mi pună cătușele imediat.

— Mașina mi-a murit, pentru că am lăsat lumina aprinsă, colegul mi-a împrumutat în grabă mașina lui pentru că trebuie să filmez la Magdalenka, n-am avut bani de taxi, n-am vorbit la telefon, dar am primit un SMS de la cine știe ce idiot, m-am speriat că s-a întâmplat ceva cu mama, n-aveți decât să vedeți, poliția mă avertizează – am citit anunțul și i-am băgat telefonul sub nas – și azi e și ziua mea!

— Robert, vino încoace! a strigat încântat sergentul către colegul său. N-o să-ți vină să crezi! Hai că e tare!

Domnul Poniatowski și colegul lui, Robert, au citit împreună SMS-ul cu voce tare și s-au amuzat așa de mult, că toate mașinile încetineau, nu așa, ca de obicei, ci mult mai mult, ca să se uite la reprezentanții autorității atât de veseli în zori de zi. Dar mie nu-mi ardea deloc de răs.

Nu înțelegeam nimic.

Timpul! Trecuse de șapte!

Întârziaseam.

— Am început ziua vesel, a spus sergentul și mi-a dat telefonul înapoi. Domnul acesta este foarte nepoliticos cu autoritățile, ce zici, Robert? Robert a încuviințat din cap.

— SMS-ul acesta nu vi l-a trimis un idiot, ci poliția din Mazowia!

O încurcasem.

— Pe cuvânt de onoare, am bâiguit eu sincer, afundându-mă și mai mult în problemă. Nu m-am gândit la dumneavoastră, ci la poliție.

— A, ce drăguț, a zâmbit sergentul, iar eu mă blestemam în gând pentru prostia mea.

— La poliție?

N-am răspuns.

Mă săturasem de tot până peste cap. Mă penalizează cu cinci puncte, îmi arde o amendă de trei sute de zloți, iar cu asta depășesc limita din cont.

Acum îmi era totuna. Nu aveam de gând să mă mai umilesc.

— De data asta vă atenționez doar, am auzit eu și nu-mi venea să-mi cred urechilor, bucurați-vă de darul primit de ziua dumneavoastră și să nu mai jigniți autoritățile.

De bucurie, era să intru cu capul sub scaun. Totuși, ziua nu începea prea rău! N-o să mai spun în viața mea bancuri cu polițiști, deși știu sute și mii, mi-am promis eu în sinea mea și am așteptat ca vreun șofer să fie destul de amabil să mă lase să intru din nou pe șosea.

Am ajuns la Magdalenka la șapte și șaptesprezece.

Echipa își pierduse răbdarea, în fața intrării erau două mașini și un grup de bărbați care fumau; nu-l cunoșteam pe niciunul, faptul că lipsisem din bransă doi ani își spunea cuvântul. Toți mă priveau cu ostilitate. Dacă aș fi venit cu mașina mea, sigur aș fi făcut o impresie mai bună, dar limuzina Graselui sărea în ochi.

— Am ajuns, am spus eu întinzând mâna spre cel mai în vârstă. Scuze pentru întârziere, dumneavoastră sunteți regizorul?

Nu a binevoit să răspundă, a dat numai din cap spre un omuleț pipernicit din cealaltă mașină. M-am apropiat de el și am bătut în geam.

— Șapte și douăzeci, m-a informat Model Portable.

— Vă cer scuze, sunt un tip în tranziție, am încercat eu s-o dau pe glumă, dar privirea lui m-a pus la punct imediat. M-am întâlnit cu poliția.

— Ia-ți scula și treci aici, avem permis numai pentru mașina asta.

Ce sculă?

Scula o am întotdeauna la mine, ca orice bărbat care se respectă, de fapt, orice bărbat, indiferent de respect.

— Scula? am repetat eu șovăitor și am văzut negru în fața ochilor.

— Camera, a spus omulețul, și atunci am știut că sunt terminat de-a dreptul.